
نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۵۲۸

فروج

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود.

قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۵۳۸، «درج» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «درج» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «درج» می‌باشد.^۱

امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۵۳۸
ریشه	درج
تعداد تکرار	۲۰
تعداد مشتقات	۷
تعداد ریشه مرتبط	۱۲۴

فهرست مشتقات

۱. التَّرَجَاتُ (۱)	۳. دَرَجَاتٌ (۴)	۵. دَرَجَةً (۳)	۶. دَرَجَةً (۱)
۲. التَّرَجَاتِ (۱)	۴. دَرَجَاتٍ (۸)	۷. سَنَسْتَدْرِجُهُمْ	۲)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. ابراهیم (۱)	۲۶. بین (۳)	۵۱. رحم (۶)	۷۶. عمل (۸)	۱۰۱. کل (۵)
۲. اتی (۵)	۲۷. ثلث (۱)	۵۲. ردد (۱)	۷۷. عیسی (۱)	۱۰۲. کلم (۱)
۳. اجر (۱)	۲۸. جعل (۱)	۵۳. رزق (۱)	۷۸. عیش (۱)	۱۰۳. کون (۳)
۴. اخذ (۲)	۲۹. جلس (۱)	۵۴. رسل (۱)	۷۹. غفر (۴)	۱۰۴. کید (۱)
۵. اخر (۲)	۳۰. جمع (۱)	۵۵. رفع (۷)	۸۰. غفل (۱)	۱۰۵. کیف (۱)
۶. اخو (۳)	۳۱. جهد (۴)	۵۶. روح (۲)	۸۱. غیر (۱)	۱۰۶. لقی (۲)
۷. ارث (۱)	۳۲. حیء (۱)	۵۷. رود (۲)	۸۲. فتح (۱)	۱۰۷. مثل (۱)
۸. ارض (۲)	۳۳. حجج (۱)	۵۸. سبل (۳)	۸۳. فسح (۳)	۱۰۸. مریم (۱)
۹. الله (۲۴)	۳۴. حدث (۱)	۵۹. سخر (۱)	۸۴. فضل (۵)	۱۰۹. ملک (۱)
۱۰. اله (۲۴)	۳۵. حسن (۲)	۶۰. سرع (۱)	۸۵. فعل (۱)	۱۱۰. مول (۳)
۱۱. امر (۱)	۳۶. حقق (۲)	۶۱. سمو (۱)	۸۶. فوز (۱)	۱۱۱. نذر (۱)
۱۲. امن (۸)	۳۷. حکم (۲)	۶۲. سوی (۲)	۸۷. فوق (۳)	۱۱۲. نشز (۲)
۱۳. انن (۳)	۳۸. حلل (۱)	۶۳. شیء (۶)	۸۸. قبل (۲)	۱۱۳. نظر (۱)
۱۴. اول (۵)	۳۹. حیث (۲)	۶۴. صلح (۲)	۸۹. قتل (۴)	۱۱۴. نفس (۴)
۱۵. اوی (۱)	۴۰. حی (۱)	۶۵. ضرر (۱)	۹۰. قدس (۱)	۱۱۵. نفق (۳)
۱۶. اید (۱)	۴۱. خیر (۲)	۶۶. طلق (۱)	۹۱. قرء (۱)	۱۱۶. هجر (۱)
۱۷. ائی (۱)	۴۲. خرج (۱)	۶۷. ظلم (۱)	۹۲. قسم (۲)	۱۱۷. وذر (۱)
۱۸. ای (۲)	۴۳. خلف (۲)	۶۸. عبد (۱)	۹۳. قعد (۳)	۱۱۸. ورث (۱)
۱۹. بدء (۱)	۴۴. خلق (۱)	۶۹. عرش (۱)	۹۴. قول (۲)	۱۱۹. وعد (۲)
۲۰. بصر (۱)	۴۵. خیر (۱)	۷۰. عرف (۱)	۹۵. قوم (۱)	۱۲۰. وعی (۳)
۲۱. بعد (۳)	۴۶. دنو (۱)	۷۱. عزز (۱)	۹۶. کبر (۲)	۱۲۱. وفی (۱)
۲۲. بعض (۱۱)	۴۷. دین (۱)	۷۲. عظم (۳)	۹۷. کتم (۱)	۱۲۲. وله (۲۴)
۲۳. بعل (۱)	۴۸. رب (۶)	۷۳. عقب (۱)	۹۸. کذب (۲)	۱۲۳. یوسف (۱)
۲۴. بلو (۱)	۴۹. ربص (۱)	۷۴. علم (۶)	۹۹. کرم (۱)	۱۲۴. یوم (۲)
۲۵. بنو (۱)	۵۰. رجل (۱)	۷۵. علو (۱)	۱۰۰. کفر (۱)	

فهرست آیات

۱. {البقرة - ۲۴۸} وَ الْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ يُعْلِنُ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَ لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَ لِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ
۲. {البقرة - ۲۵۳} تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَ رَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَ آتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَ أَيْدِنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مَنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مَنْ بَعْدِهِمْ مَنْ كَفَرَ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ
۳. {آل عمران - ۱۶} هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ
۴. {النساء - ۹۵} لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ وَ الْمَجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَ كَلَّا وَ عَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَى وَ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا
۵. {النساء - ۹۶} دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَ مَغْفِرَةٌ وَ رَحْمَةٌ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا
۶. {الأنعام - ۸۳} وَ تِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ
۷. {الأنعام - ۱۳} وَ لِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَ مَا رَبُّكَ بِعَاقِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ
۸. {الأنعام - ۱۶} وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْخَلَائِفَ الْأَرْضَ وَ رَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُبْلِغُكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَ إِنَّهُ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ
۹. {الأعراف - ۱۸} وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَتَسُدُّنَّ جَهَنَّمَ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ
۱۰. {الأنفال - ۴} أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ
۱۱. {التوبة - ۲۰} الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
۱۲. {يوسف - ۷۶} فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَ فَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ
۱۳. {الإسراء - ۲۱} انظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ لِلآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَ أَكْبَرُ تَفْضِيلًا
۱۴. {طه - ۷۵} وَ مَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى
۱۵. {غافر - ۱۵} رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ
۱۶. {الزخرف - ۳۲} أَمْ هُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا وَ رَحْمَةَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ
۱۷. {الأحقاف - ۱۹} وَ لِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَ لِيُوقِفَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ
۱۸. {الحديد - ۱۰} وَ مَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَ قَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَ قَاتَلُوا وَ كَلَّا وَ عَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَى وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
۱۹. {المجادلة - ۱۱} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَ إِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
۲۰. {القلم - ۴۴} قَدَرْنِي وَ مَنْ يُكَذِّبُ بِهِدَا الْحَدِيثِ سَتَسُدُّنَّ جَهَنَّمَ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ